

ŠKOLA ZA ANIMATORE

MAGDALENA ŠVERC

Teološka fakulteta Maribor
Slovenska 17
2000 Maribor
Slovenija

Primljeno: 5. 3. 2001.
Stručni članak
UDK 256(497.4)

Sažetak

U pastoralni rad Crkve u Sloveniji svakog se dana uključuje sve više laika, posebno mladih. Oni uviđaju da samo oduševljenje u pastoralnom radu nije dostatno. Autorica u svom radu govori o tome kako je na poticaj mladih u Mariborskoj biskupiji nastala škola za animatore.

Ključne riječi: *protagonizam mladih, odgoj: »put« evangelizacije, animator*

UVOD

Skrb za izobrazbu laika jedna je od glavnih poruka Drugog vatikanskog sabora i dokumenata koji su slijedili, posebno u posinodalnoj apostolskoj Pobudnici o kršćanskim laicima. Ta poruka proizlazi iz spoznaje Crkve da nije dovoljno samo oduševljenje i pokretljivost, nego da je za pastoralni rad potrebno i određeno znanje. Ta potreba se posebno ukazuje u pastoralu mladih, gdje mladi koji žive određeno iskustvo unutar župe ili na razini biskupije, animiraju svoje vršnjake. Više puta se očituje da je iskustvo koje mladi posreduju drugima dragocjen učitelj. A sami mladi pritom uviđaju da to nije dovoljno. Tako je nastao poticaj mladih da se osnuje škola za animatore. Škola bi trebala objediniti iskustva mladih koji su već postavljeni u ulogu animatora, da mogu s drugima podijeliti svoja dosadašnja iskustva i rad, da prošire svoje znanje s različitih područja, prodube svoj osobni duhovni život te razviju svoje različite darove. Škola za animatore bi svakom pojedinom sudioniku trebala pomoći otkriti dar i dragocjenost ani-

miranja, stečeno znanje pak posredovati i drugima koji se za to zanimaju i koji su u tu službu već uključeni.

Na te potrebe i poticaje mladih u Mariborskoj se biskupiji odazvao Duhovno-obrazovni centar Sinaj, koji djeluje u okviru omladinskog i studentskog pastora. Škola radi već osmu godinu. Pored toga Škola se svake godine održava u centru Sinaj, na poticaj svećenika i mladih kao i na »terenu« na razini dekanata.

1. CILJEVI ŠKOLE ZA ANIMATORE

Globalni cilj je otkriti i spoznati animiranje kao poziv i kao način života. Među ciljevi su:

- sagledati raznolikost sliku našeg poimanja animiranja
- naći mogućnosti djelovanja u temeljnim odgojnim intuicijama i izazovima vremena
- upoznati sadržaj pojma animiranja
- otkriti i biti svjestan vlastitog puta oblikovanja
- upoznati šarolikost i zajedničku podlogu pastoralnog rada

- razumjeti skupinu kao subjekt i prostor djelovanja
- upoznati zakonitost i mogućnosti koje utječu na izgradnju skupine
- otkrivati potrebu vizije u smislu trajnog napora planiranja.

2. TRAJANJE I METODA

Škola trenutno obuhvaća osam cjelodnevnih susreta koji traju ili četrnaest dana u kontinuitetu ili su to mjesečni susreti. U radu se slijedi motiv: »Nemoj me poučavati, pusti me da učim«. Tako ovdje nije u prvom planu poučavanje, nego aktivno učenje u skupini.

Metoda rada ima tri naglaska:

- teoretski dio, gdje je podastrt sadržaj i postavljanje pitanja obrađivane tematike;
- praktične vježbe s dva naglaska: najprije žele aktivno uključiti sudionike u proces otkrivanja novih spoznaja, što omogućuje upoznavanje samog sebe, svojih potreba, čuvstava i raspoloženja, te ih tako učiniti osjetljivima za procese skupine koji omogućuju upoznavanje mjesta u skupini, odnos prema drugima i odnos drugih prema meni; sa svojim aktivnim sudjelovanjem sudionici se upoznaju s različitim praktičnim metodama;
- osobni studij koji uključuje individualni pristup obrađivanoj problematici. Analiza, studij, izmjena i usvajanje iskustava i novih spoznaja povećava senzibilnost sudionika, pospješuje socijalno sazrijevanje te proširuje njihov iskustveni i doživljajni svijet.

3. ISHODIŠTE ŠKOLE

Škola za animatore temelji se na praktičnoj pedagogiji koja sadrži iskustva različitih redova, udruga i pokreta. Naglašava šest osnovnih intuicija:

– *povjerenje u čovjeka* i njegove pozitivne snage, kao i povjerenje u kulturu određenog vremena, što je izraženo vjerom da u svakom mladom čovjeku ima neko mjesto gdje je prijemčiv za dobro;

– *oslobađajuća snaga ljubavi*: da bi se dobro moglo razvijati u mladima, oni trebaju imati odgovjitelja koji je sposoban vrednovati njihove međusobne odnose, što im omogućuje da se otvore sebi i traženju Boga;

– *odgoj*: »put« *evangelizacije* je originalan način otvaranja mladih vjeri; želi naglasiti interakciju između puta mladih i procesa evangelizacije koji nudi vjeru kao odgovor na pitanja mladih; odgojni procesi pomažu mladima da prihvate život i uzljube ga preko osobnih odgovora, temeljenih na velikim vrednotama čovječanstva, sve do spoznaje da već samo postojanje nosi u sebi religiozna pitanja;

– *život* postaje središnja tema odgojnog i religioznog dijaloga: svagdašnji život u svojim malim, aktualnim, ali odlučnim zahtjevima, problemima, strahovima, nadama i planovima. Osnovno je dijeliti s mladima duboku ljubav prema životu koji pronalazi svoj temelj u radosnom naviještanju Evandjelja koje nam je ponuđeno da ga prihvatimo i dopustimo da nas preoblikuje. Odgoj mora mladima biti pomoć u traženju osobnih odgovora na pitanja: zašto i kako živjeti, te kako životu dati konkretan smisao. Don Bosco kaže: »Rado bih učio mlade kršćanskom načinu života, koji bi ih učinio radosnima«... tako da bi mogli reći: »Služimo Gospodinu u veselju«.

– *protagonizam mladih* u odgojnom procesu želi naglasiti da mladi moraju biti protagonisti svoga vlastitog rasta u čovjektivu i u vjeri. To pak ne znači da su mladi prepušteni sami sebi. Dozrijevanje se događa samo onda kad između odgovjitelja i mladih postoji svjesna suradnja. Konačni pak cilj jest sposobnost samostalnog hoda i izbora svoga značajnog stila života.

– *otvorenost prema mladima i to prema svakome*. Treba paziti da se stvore takve ponude u kojima će se prepoznati svi mladi. Otvorenost svima ne znači umanjivanje odgojnih očekivanja nego potrebu dati svakome ono što mu je potrebno sada i ovdje, i pomoći mu da s razmjernim činima odgovori na dane mogućnosti.

4. SADRŽAJI

Tematski se dotiču sljedećih odgojnih pitanja:

– *Kakva bi trebala biti slika čovjeka i kršćanina* usred današnjeg suprotstavljenog svijeta. Potrebno je razjasniti kakve slike čovjeka i kršćanina vode naš odgojni rad. Što konkretno znači biti čovjek i kršćanin danas kad se susrećemo s trajnim izazovima i procesima kulturnih promjena?

– *Što sadrži osobna cjelovitost pojedinca?* Nalazimo se u svijetu djelomičnih i rascjepkanih ponuda koje od vremena do vremena uzburkaju svu širinu postojanja. Mladog čovjeka treba istrgnuti iz te rascjepkanosti kojoj je izložen u javnom životu i pomoći mu stvarati sliku na osnovi koje će se lako osamostaliti. Izazov u toj situaciji je suživot razuma i čuvstava te unutarnjih zakonitosti individualnosti i solidarnosti, privatnog i društvenog života. Stoga je potrebno osposobiti mlade da se usidre u kulturi, te dođu do skladne ljestvice vrednota.

– *Kakvi bi trebali biti obrazovni procesi novih generacija?* Danas je veći dio obrazovnih procesa u krizi. Posebna teškoća je kako mladima posredovati kulturno, društveno i vjersko bogatstvo na način koji će za njih biti dovoljno izražajan te ubrzo i lako izvediv.

– *Kršćanski prijedlog*: potrebno je ponovno premisliti proces evangelizacije. Za većinu mladih ponuda vjere ima smisla tek

onda ako uspiju intuitivno spoznati gdje u životu Radosna vijest može imati svoje mjesto. Ako je ponuda takva da se ne zanima za očekivanja mladih, ili je suprotna onome što je humano i religiozno, tada gubi smisao.

Animacija bi trebala osposobiti mlade za postavljanje vjerskog pitanja, a to je sposobnost osobne reakcije na izazove svagdašnjice, gdje je moguće spoznati da život ima u sebi onu snagu koja mlada čovjeka vodi otajstvu Boga koji se otkriva u svakom događaju i u svakoj situaciji.

U sljedećem sklopu dotiče se problema i pitanja koje skupine mladih stavljaju pred animiranje:

– *Koju skupinu da izaberu? Kako iz ponude druženja stvoriti istinsko odgojno iskustvo?* Ili je možda sve samo prijatna zabava, zadovoljavanje trenutnih potreba na tržištu mladosti koje nudi sport, glazbu, turizam, diskusije i vjerski jake trenutke? Postavlja se pitanje kvalitete animiranja i da li se skupina u čemu razlikuje od drugih skupina?

– *Drugi problem ukazuje se u izboru odgojne metode* koja se koristi u skupini. Više je nego sigurno da su mnogi problemi povezani upravo s pitanjima: kako animirati, kakvom metodom i strategijom, i kako vrednovati rezultate? Je li potrebna istinska suodgovornost skupine u izradi ciljeva i sadržaja, ili je pak potreban direktan autoritet od strane animatora?

– *Sljedeći problem je u načinu kako predložiti sadržaje* – kulturne, društvene i vjerske. U očima mnogih animirati znači igrati se, biti zajedno s mladima, a da se pritom ne trudimo kako mladima prenijeti velike kulturne i kršćanske vrednote.

– *Četvrti problem je slika animatora, odnosno njegova lika*, uloge i zadaće s obzirom na to da je u njemu duh i vizija kršćanskog odgoja. Određenje identiteta vjernog animatora s obzirom na druge odgojitelje

nije uvijek lako. Sva ta pitanja možemo sažeti u sljedeće sadržajne sklopove:

- animiranje: poticaj između intuicije i izazova;
- lik animatora: njegov rast i zadaće;
- slika mladoljetnika: razvoj i zadaće;
- skupina: subjekt i objekt animiranja;
- put animiranja u skupini mladih;
- pomoć mladima da postanu skupina;
- komunikacija;
- posredovanje između skupine i odgojnog, kulturnog i crkvenog okoliša;
- pomoć skupini u planiranju novog stila života;
- praćenje pojedinih članova skupine.

I da dodam još nekoliko zajedničkih spoznaja mladih i voditelja škole za animiranje:

– Otkriće da mladi žele biti aktivno uključeni i sudionici u izgradnji Crkve.

– Da se od animatora ne očekuje da u mlade preliju sadržaje već izrađenim formulama i rješenjima, nego da ih osposobe i oduševе za osobno i zajedničko traženje. To uključuje razgovor, vježbanje u kritičnosti, prisutnost sumnji, očekivanja i strpljivo suočavanje.

– Spoznaja da je za rast i promjene na osobnom i zajedničkom putu potrebna stalna refleksija koja omogućuje vrednovanje prijednog puta i planiranje za budućnost.

– Vođenje i realizacija škole za animiranje sastavljeni su timski. Tako mladi imaju mogućnost otkrivati dragocjenost i nužnost timskog rada, a time i nadopunjavati različite darove.

– Otkriće da žive skupine vrednota na različitim razinama. A kad se u njima prepoznaju, njihova srodnost i jedinstvo postaju stvarni jer govore gotovo istim jezikom, koji prevladava različitost njihovih konkretnih iskustava.

– Jedno od najdragocjenijih otkrića i spoznaja jest u tome da svaka skupina u sebi skriva stupnjeve rasta koji uključuju kako prihvaćanje tako i krize, konflikte i razvoj. Razvoj skupine odvija se upravo kroz te datosti koje nisu tuđe nijednoj skupini koja želi rasti u svoj širini ljudskog bića preko zajedničkog života.

– Mladi su s oduševljenjem prihvatili spoznaju da animiranje skupine ne može biti prepušteno slučajnom raspoloženju skupine. Zbog toga i izbor ciljeva i sadržaja ne može ovisiti o slučajnosti. Svako stvarno i odgovorno animiranje uključuje viziju Crkve u koju se animirana skupina djelatno uključuje. Vizija Crkve sadrži sve »snove« mladih i spoznaju da je za njihovo ostvarenje potrebno nešto i darovati, kao što je Josip Egipatski darovao za svoje sne, a poslije njega i Isus Krist. Vizija tako uključene Crkve omogućuje ostvarenje svih snova mladih. Put ostvarenja nije samo individualni nego uvijek opći događaj, kao u primjeru Josipa Egipatskog koji ne oslobađa samo sebe nego i svoju braću, i koji u vrijeme svojih snova uključuje i potrebe i brige svoje braće.

Školu za animatore mladi su prihvatili kao odgovor na njihovu potrebu za produbljivanjem određenih znanja i razmjernom iskustava koji im tako omogućuju odgovoran pristup u stvarni svijet animacije. U zaključnim razmišljanjima animatori su izrazili želju za nastavkom škole koja bi određene vidike produbila, a neke i nanovo otvorila.

Zadaća Crkve je stoga da planski osposobljava laike za odgovorno i pastoralno i javno djelovanje. A to će postići ako bude više dodjeljivala službe i u suodlučivanje uključivala i laike. Važna zadaća Crkve je, dakle, dati laicima pravo mjesto i odgovornosti unutar Crkve, da se osjete ako njezini živi, a ne pasivni elementi. Zato im je dužna ponuditi i prikladan odgovor i izobrazbu.

Literatura

- JELFS M., *Tecniche di animazione. Per la coesione nel gruppo e un'azione sociale non-violenta*, Elle Di Ci, Torino 1991.
- LECHNER M., *Pastoraltheologie der Jugend. Geschichliche, theologische und kairologische Bestimmung der Jugendpastoral einer evangelisierenden Kirche*, Don Bosco Verlag, München 1992.
- MAIOLI E. – J. E. VECCHI (ur.), *L'animatore nel gruppo giovanile*, Elle Di Ci, Torino 1988. Hrvatski prijevod: *Animator u skupini mladih. »Salezijanski prijedlog«*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb 1999.
- TONELLI R., *Pastorale giovanile. Dire la fede in Gesù Cristo nella vita quotidiana*, LAS, Roma 1987.
- TONELLI R., *Gruppi giovanili e esperienza di Chiesa*, LAS, Roma 1983.

Prijevod sa slovenskoga: A. Jurak